

A fogyasztói árak alakulása az Európai Unióban

A tartalomból

- 1 Az infláció alakulása 2006–2008 között
- 1 A legfrissebb adatok alapján: az infláció tavaly gyorsult, idén lassult
- 2 A fogyasztói árak színvonala: olcsó vagy drága ország vagyunk?

Az utóbbi években a fogyasztói árak alakulásában lényeges változások mentek végbe. Különösen igaz ez az Európai Unióba ebben az évtizedben belépett országokra. Az unió különös jelentőséget tulajdonít az árstabilitásnak, amit az Európai Központ Bank legfeljebb évi 2%-os infláció mellett tart biztosítottak. Ezt a határt a múlt év folyamán több tényező is veszélyeztette, s a kedvezőtlen hatásokat nem minden tagország tudta kivédeni.

Az infláció alakulása 2006–2008 között

A 2005-ös bázisévhez képest az Európai Unióban a harmonizált módszerrel mért fogyasztóiár-emelkedés 2008-ban 8,6%-os volt. Az árak éves átlagos növekedési üteme a 2006–2008-os években az Európai Unió összes országának átlagában 2,8%-os, ezen belül a legalacsonyabb Hollandiában (1,8%-os), míg a legmagasabb Lettországban volt (10,6%-os). Az unió átlagos áremelkedésének éves üteme 2006-2007-ben nem változott érdemben, 2,3–2,4%-os volt. Az időszak utolsó évében, 2008-ban azonban 3,7%-os mértékre növekedett, az ebben az évben is szélső értékeket mutató Hollandiában 2,2%-os, Lettországban 15,2%-os volt. Hazánkban a 2008. évi áremelkedés üteme – kivételként az unióban – az előző évinél alacsonyabb, 6,0%-os volt. Az unióban az áremelkedés általános ütem-növekedése annak ellenére következett be, hogy az év vége előtt már érezhető volt a világgazdasági válság deflációs hatása. Számottevő volt viszont az energiaárak „begyűrűzése” a belföldi fogyasztói árakba, az energiaárak az előző évi 3,3%-os emelkedésével szemben 2008-ban az unió átlagában 11%-kal növekedtek. Az energia áremelkedése a legmérsékeltőbb Szlovákiában és Hollandiában volt: 4,5, illetve 4,6%, a legmagasabb pedig Észtországban és Lettországban: 24, illetve 27%. Hazánkban az energiaárak növekedése az általános tendenciától eltérően nem gyorsult, hanem lassult: az előző évi 14-ről 12%-ra.

A harmonizált módszerrel mért fogyasztói árak növekedése a **maastrichti konvergenciakritériumok** közé tartozik, a követelmény az, hogy egyik országban sem engedhető meg a három legkisebb inflációjú ország átlagát több mint másfél százalékponttal meghaladó áremelkedés. Ezt a követelményt a 2006-tól 2008-ig tartó időszakban nem tudta az euró-övezet mind a 16 mai tagállama teljesíteni. 2006-ban Luxemburg, Portugália, Görögország, Spanyolország, valamint Szlovákia, 2007-ben Portugália, Luxemburg, Írország, Spanyolország, Görögország és Szlovénia nem teljesítette a követelményt, 2008-ban pedig Görögország, Ciprus, Belgium, Málta és Szlovénia. Az Európai Uniónak az eurózónán kívüli

tagállamai közül 2006-ban öt, 2007-ben három, 2008-ban ugyancsak mindössze három teljesítette ezt a maastrichti kritériumot. Mindhárom évben teljesítette (vagy legalábbis lényegében teljesítette) a követelményt három régi uniós tagállam (Nagy-Britannia, Svédország és Dánia) és egy évben Lengyelország, valamint Csehország.

Az áremelkedés 2008-ban az Európai Unió egészében, mint láttuk, gyorsult. Szlovákiában az unió átlagával megegyező volt a drágulás üteme, azonban rajta kívül minden új tagállamban magasabb volt az áremelkedés az uniós átlagnál. Lengyelországban, Cipruson és Máltán a különbség csekély volt, a többi országban számottevőbb, a legnagyobb Romániában és a balti államokban. A gyorsulás fő tényezője a világpiaci energiaáraknak az év első felében bekövetkezett nagyarányú növekedése volt, amit nem kompenzált az árak második félévi csökkenése. Az év egészében az Európai Unió 27 tagállamának átlagában az energiahordozók minden fontos neme gyorsabban drágult, mint a fogyasztás egésze, de a legnagyobb ár-növekedést – a kisebb volumenű tüzelőolaj mellett – a **gáz** esetében tapasztalták. A gáz ára 2008-ban 13%-kal haladta meg az egy évvel azelőttit, ezen belül, míg Belgiumban átlagosan 37%-kal, Litvániában és Lettországban 34%-kal emelték az árakat, ezzel szemben Szlovákiában nem változott a gáz ára. Hazánkban a gáz 21%-kal drágult. Az **elektromos energia** díja az unió átlagában 7%-kal emelkedett, azonban Hollandiában az áram 15%-kal olcsóbb lett, míg Lettországban 29%-kal nőtt az ára. Hazánkban 10%-kal került többre, mint az előző évben. A **hőenergia** ára a 27 országban átlagosan 8,0%-kal növekedett, és csak Dániában lett olcsóbb 0,2%-kal, Lettországban viszont 44%-kal nőtt. Magyarországon 7,6%-kal drágult. A **folyékony fűtőanyagok** (háztartási tüzelőolaj) az unió egészében 28%-kal, ezen belül Nagy-Britanniában 49%-kal, Luxemburgban 34%-kal, Németországban és Belgiumban 32%-kal drágultak, a **szilárd fűtőanyagok** ára pedig az unió egészében 11%-kal, de például Litvániában egyharmadával nőtt.

A legfrissebb adatok alapján: az infláció tavaly gyorsult, idén lassult

Az Európai Unió 27 tagországának átlagában – előzetes adatok szerint – a harmonizált módszerrel mért fogyasztói árak idén augusztusban 0,2%-kal alacsonyabbak voltak az egy évvel azelőttinél, gyakorlatilag tehát nem változtak. Január-augusztusban, az egy évvel azelőttihez viszonyítva az összes termék és szolgáltatás ára az Európai Unióban 1,1%-kal múlta felül az egy évvel azelőttit. Ezen belül az energiaárak 6%-kal csökkentek. A magyarországi 4,0%-osnál gyorsabb fogyasztóiár-emelkedést négy országban, Lengyelországban, Lettországban, Litvániában és Romániában mértek. Az euróövezet kilenc országában és ennek következtében magában az euróövezetben is, a tavaly augusztusինál alacsonyabbak voltak az átlagos fogyasztói árak.

A 2005. év átlagához képest 2009 augusztusában a harmonizált fogyasztói árak az Európai Unió átlagában 9,8%-kal emelkedtek. Az áremelkedés jelentős mértékben az energiaárak növekedésének a következménye, ami tavaly volt a leggyorsabb. (2008 decemberéhez viszonyítva az energiaárak a 27 tagországban átlagosan mindössze 0,8%-kal nőttek, ami éves szintre

1. tábla

Harmonizált fogyasztóiár-változás néhány uniós országban az egy évvel azelőttihez képest, %

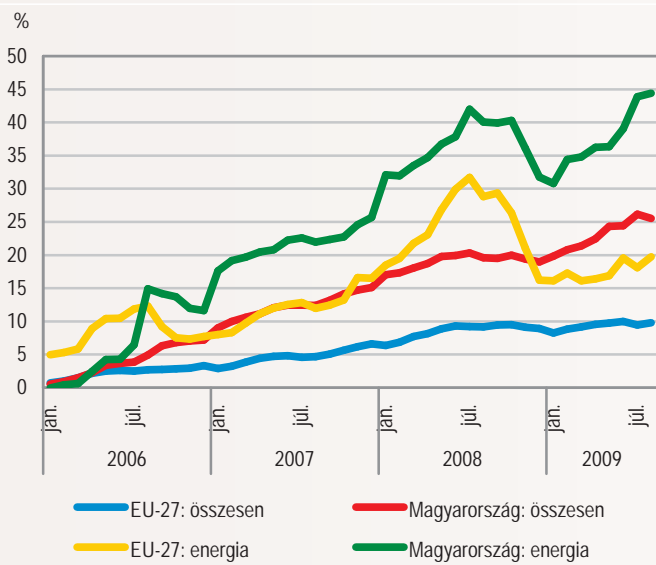
	2006	2007	2008	2009 január–augusztus
EU-27	2,3	2,4	3,7	1,1
Franciaország	1,9	1,6	3,2	0,0
Németország	1,8	2,3	2,8	0,3
Írország	2,7	2,8	3,1	-1,1
Olaszország	2,2	2,1	3,5	0,8
Spanyolország	3,6	2,8	4,1	-0,3
Szlovákia	4,3	1,9	3,9	1,4
Görögország	3,3	3,0	4,2	1,2
Lengyelország	1,3	2,6	4,2	4,0
Csehország	2,1	2,9	6,3	0,9
Magyarország	4,0	7,9	6,0	3,6
Észtország	4,5	6,7	10,6	1,3
Románia	6,6	4,9	7,9	6,1
Bulgária	7,4	7,6	12,0	3,4

vetítve 1,2%-os emelkedésnek felel meg.) A háztartások által fogyasztott energia ára 2005 óta csaknem 20%-kal nőtt, Bulgária és Luxemburg kivételével minden tagországban nagyobb mértékben, mint a fogyasztói árak. Az ütemkülönbség Nagy-Britanniában 31 százalékpontos, Lettországon és Litvániában több mint 20 százalékpontos, négy országban, köztük hazánkban több mint 10 százalékpontos volt, míg a fennmaradó tagországokban 0 és 9 százalékpont közé esett.

A maastrichti követelmények 2009. évi érvényesülésének vizsgálatokor figyelembe kell venni azt, hogy az euróövezetben az árak csökkentek.

1. ábra

A harmonizált fogyasztóiár-index növekedése 2005-höz képest

A január–augusztusi adatok szerint nem felel meg a követelménynek Szlovénia, Olaszország, Görögország, Hollandia, Szlovákia, Málta és Finnország, az euróövezeten kívüli országok közül pedig egyik sem.

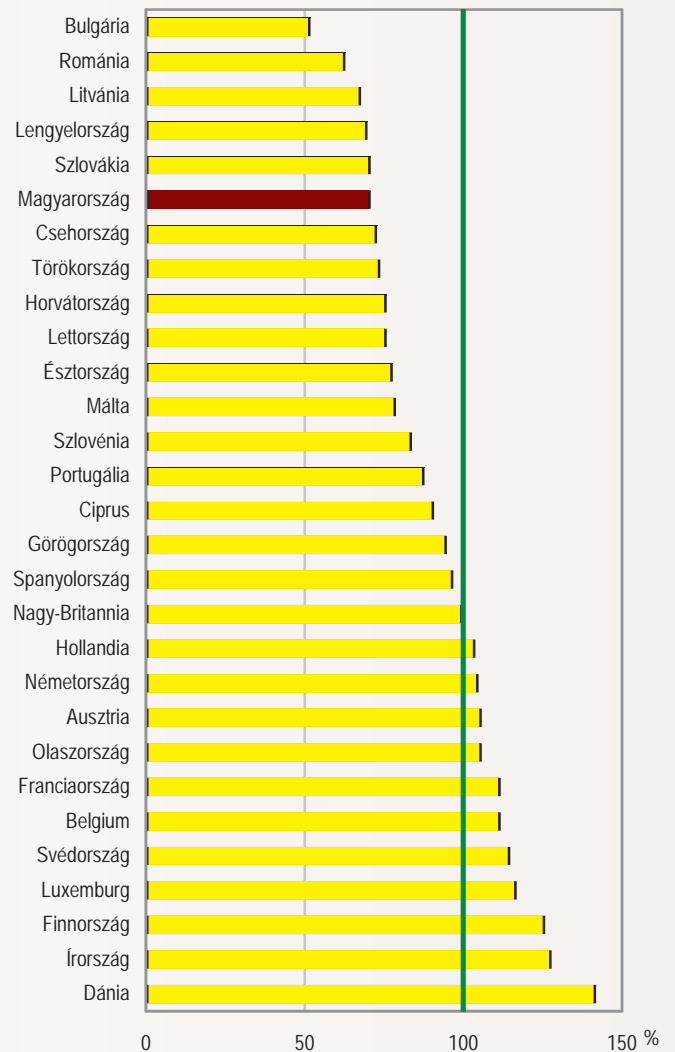
A fogyasztói árak színvonala: olcsó vagy drága ország vagyunk?

Az Európai Összehasonlítási Program (ECP) keretében (amelynek legismertebb eredménye a gazdasági fejlettség mérőszáma: az egy főre jutó, vásárlóerő-paritáson számított bruttó hazai termék) kiszámították a **fogyasztói árak színvonalának mérőszámait** is. Az összehasonlítás mostani eredményei az országok 2008. évi adataira terjednek ki, de közülük is csak a reprezentánsok egy részére. (Például az építőipar termékeire, a közösségi fogyasztást reprezentáló termékekre vagy szolgáltatásokra most nem, ezek legfrissebb adatai 2007-re vonatkoznak.) Az indexek kiszámításakor az Európai Unió átlagát tekintették 100-nak. Ha egy országban az index 100 fölött van, az ország az EU-27-hez képest drága, míg a 100 alatti értékek viszonylag alacsony árszínvonalra mutatnak. A korábbi évekhez hasonlóan az adatokból most is arra következtethetünk, hogy viszonylag szoros, tendenciaszerű kapcsolat van egy ország gazdasági fejlettsége és a fogyasztói árak ottani színvonala között.

A háztartások fogyasztási kiadásait tekintve, az unión belül legdrágább Dánia és a legolcsóbb Bulgária között 2,8-szeres árszínvonalbeli különbség van. Hazánk indexe 70%, vagyis fogyasztóiár-színvonalunk mintegy

2. ábra

A háztartások végső fogyasztási kiadásainak árszínvonala, 2008 EU-27=100

30%-kal alacsonyabb volt, mint az EU-27 átlaga. (Az egy főre jutó GDP az EU-átlag 63%-a.) Fel kell azonban hívni a figyelmet arra, hogy az összességében olcsó országunkban az EU-átlag közeli vagy azt meghaladó volt a fogyasztói elektronika, a személyes szállítóeszközök (autó, motor és kerékpár), valamint a távközlés (postai szolgáltatások, telefon- és fax-készülék, valamint szolgáltatás) indexe, vagyis ezek a termékcsoportok hazánkban viszonylag drágák. Nem nevezhetők nagyon olcsónak a ruházati cikkek, valamint a lábbelik sem, mert bár árindexük 95%, vagyis az uniós színvonal alatt van, de ez is jócskán meghaladja a többi termék és szolgáltatáscsoport relatív árait. A szeszes italok és a dohányárak ezzel szemben 29%-kal vannak az EU átlagos árszínvonal alatt. Még olcsóbbak az éttermek és szállodák. Árindexük egyharmadával van az uniós átlag alatt. 2008 második félévében (az éves szinten 2500 és 5000 kilowattóra közötti fogyasztású, a háztartásokra jellemzőnek tekintett Dc fogyasztási sávba

tartozó) fogyasztók számára 100 kWh **villamos energia** az uniós átlagában 16,73 euróba¹ került, 9,6%-kal többre, mint egy évvel korábban. Magyarországon az áram díja 23,1 vásárlóerő-egység (PPS) volt; az áramdíj minden tagországban alacsonyabb volt a magyarországinál, a skála másik végén a franciaországi 10,99 PPS található.

A **földgáz** az átlagosnak tekintett D2 fogyasztási sávba tartozó háztartási fogyasztóknak (akiknek éves fogyasztása 20 és 200 gigajoule közé esik) 2008 második félévében GJ-onként az uniós átlagában 17,4 euróba került, 20%-kal többre, mint egy évvel azelőtt. Magyarországon a háztartási fogyasztók 1 GJ földgázért – minden adót beszámítva – az átlagosnál valamivel többet, 19,2 vásárlóerő-egységet fizettek; ennél 12 országban volt olcsóbb a földgáz, 7 országban drágább, két országban – Spanyolországban és Hollandiában – hasonló árú. Az árak a franciaországi 14,4 és a svédországi 25,02 PPS között szóródtak.

¹ Az uniós átlagára vonatkozóan definíció szerint 1 euró = 1 PPS.

Elérhetőségek:

peter.friss@ksh.hu

Telefon: 345-6609

EU-infó szolgálat:

euinfo@ksh.hu

Telefon: 345-1217

www.ksh.hu/euinfo